

העולם העשיר של נאדל

200.000 מפרנסים נעלמו מעיני

מס־ההכנסה - ופורחים בכלכלה שחורה

ולא את התוספת מקרן-ההשוואה. שאלתיו מדוע אינו מקבל. "מפני שלא שילמתי ביטוח לאומי" אמר. "או תכסה את הפיגורים" היציתי. "כמה זמן לא שילמת?" האיש הביט אלי ברחמים: "25 שנה" אמר. "מאז שעליתי ארצה". "מדוע לא שילמת?" התפלאתי. "כי לא שילמתי גם מס־הכנסה" הסביר. "ולא רציתי להסתבך". "כמה זמן לא שילמת מס־הכנסה?" תהיתי. "25 שנה" השיב. "מאז שעליתי ארצה..."

במשך 25 שנים אלה גם לא התגייס האיש לצה"ל, וכך לא עמדה לפניו אף-פעם גם בעיית התשלומים מקרן-ההשוואה (כל מי שחושב, כי התחמקות ממס־הכנסה עם התחמקות משירות צה"ל אופייניות לבני שכונת-העוני, כדאי לו לדעת, כי בזמן מילחמת-יזע-הכיפורים גויסו כמה יהלומנים צעירים לשמירה על בורסת היהלומים — מי שאינו משלם דמים, למה ישלם בדם?).

אותו אדם הוא בעל דירה מפוארת בצפון תל-אביב ומפרנס את משפחתו בכבוד. ומיה עבודתו? הוא קונה בגדים מוכנים בבתי-חרושת, תמורת "הרצלם", כמוכן, וילא קבלות, ומוכר אותם לסיטונאים, לקימעונאים ולוועדי עובדים. התוצאות:

1. הכנסתו של המיפעל קטנה, רישמית, והוא מחשב את הבגדים שמכר כ"פחת בחומרי-גלם" או מצהיר על רכישת פחות חומרים וייצור פחות בגדים.
2. מחזורם של הסיטונאי והקימעונאי קטנים (גם הם משלמים ב"הרצלם", ללא קבלות) ותחשיב-יהמס שלהם יורדים בהתאם.
3. מחירי הבגדים עולים בכמה אחוזים, בלי סיבה כלכלית של ממש.

4. חברי ועדים מקבלים גם הם משהו — והכל מרוצים. בארצות-המערב מהווה כוח-העבודה האזרחי כ-61%—63% מכלל האוכלוסייה בגיל עבודה. גם בישראל היה כוח-העבודה האזרחי, בשנת 1953, 61.7% מכלל האוכלוסייה בגיל עבודה. אבל, כבר אז החלו אזרחים מחפשים דרכים להתחמק כליל משילטונות המס. כבר אז היו עצמאיים די רבים, שלא היו להם כלל תיקי-מס, ויש להניח שכוח-העבודה האמיתי אצלנו עומד, למעשה, במשך כל השנים, על 62%—63%, ממש כמו במערב, אך ככל שהצליחו עצמאיים — ואחר-כך, גם שכירים — רבים יותר ויותר "לצלול לתהום" כן קטן, רישמית, חלקו של כוח-העבודה האזרחי באוכלוסייה שבגיל עבודה, בשנת 1955 כבר היה כוח העבודה, רישמית, רק 54.3% מהאוכלוסייה בגיל זה; בשנת 1960 — 53%; — ב-1966 — 52.6%; — ב-1968 — 50.3%.

יש לזכור, כי בתקופות של גיאות גדל חלקו של כוח-העבודה האזרחי בכלל האוכלוסייה. כדאי יותר לעבוד, והאינפלציה, הקשורה בגיאות, גם מאלצת מיספר גדול יותר של מפרנסים (ומפרנסות) לצאת לשוק העבודה. אך לא-יכן בישראל — לפחות, לא באופן רישמי. ב-1969 ירד כוח-העבודה האזרחי ל-50.1%; ב-1970 — ל-49.2%; ב-1971 — ל-49.3%.

אם נכונה ההערכה, כי כוח-העבודה האמיתי הוא כ-62%, הרי שבאותה שנה "נעלמו" מהסטטיסטיקה כמעט 13%, או כ-270,000 מפרנסים, אם מתוכם היו קרוב

העצמאיים, הרשומים בתיקי הביטוח הלאומי, ב-2,000. בין מארס '71 למארס '72 — ב-2,000. בין מארס '72 למארס '73 — 3,000. אבל, בין מארס '73 למארס '74 נוספו לתיקי הביטוח הלאומי 13,000 עצמאיים!

מה קרה כאן? קרה כאן דבר פשוט מאד: באוקטובר 1973 גייס צה"ל מאות אלפי אנשים, כאשר נתמשך הגיוס יותר ויותר, התברר, כי בין המגויסים נמצאים רבבות עצמאיים, שאין להם תיקים בביטוח הלאומי, ועל-כן אינם מקבלים תשלום חודשי מקרן-ההשוואה. הוחלט לאפשר לאנשים אלה להגיש הצהרות-הכנסה לביטוח הלאומי, לקבל תשלומים בהתאם ואחר-כך יוסדרו ענייניהם במס־

ברינת ישראל עובדים כיום כ-350 אלף אנשים, שאינם רשומים במיסמך רישמי כלשהו. כ-50—70 אלף מהם הם "ערביי שטחים" ואינם שייכים לפרק זה (הם שייכים להעלמות המס של מושבים, קבלני-מישנה ובעלי-מלאכה). כשבעים אלף נוספים הם עוזרי רוח-בית (בשנת 1973 העסיקו 101 אלף משפחות עזרות-בית), החייבות כולן בתשלום מס־הכנסה, אך כימעט לאף אחת מהן אין תיק במס־הכנסה. אינו מזלזל בתופעה כה רחבה של התחמקות-ממס, אך מבחינת התיקי המס שעליהן לשלם הן בטלות בשישים, וכל רפורמה רצינית במס תהפוך אותן ממילא פטורות-מתשלום (ע"י העלאת "סף המס" — ההכנסה, שמעליה יש להתחיל

לפני כמה חודשים שכר, "העולם הזה" את קשר השתיקה שנרקם סביב מיסמך מופוצץ מאין כמוהו — תזכיר שהגיש העיתונאי ברוך נאדל למוכ"ל ההס"י תדרות, בו הוכיח כי מיליארדים נגנבים ממס־ההכנסה על-ידי שכבות הפרוטקציונריות של המימסד, בעוד השכירים כורעים תחת נטל של מיסוי מתעלה.

השבוע הופיע הדו"ח המלא, המעודכן והמגובש של נאדל בצורת ספר, שהוא חובה לכל אדם המבקש להכין מה כאמת מתרחש בישראל, מתחת למעטה הצביעות והשקר של הכלזכה הרשמית — שם קיימת כלזכה שנייה, שחורה, עיצומה.

בעמודים אלה מוגש אחר מיצג הפרקים של הספר, שגם סביבו נרקם עכשיו קשריהשתקה.

הכנסה. כ-10,000 איש נתפתו לכך. רבבות אחרים החליטו: לא מדובר ולא מעוקץ, לא נקבל תמיכות, ונמשיך להיות אלמוניים. לא נמכור את אלמוניותנו במס־ההכנסה תמורת כמה אלפי ל"י מקרן-ההשוואה.

האיש שלא היה

בזמן המלחמה הסיע אותי לגושן חייל-נהג, בעליה של מכונית מיסחרית מהודרת, שאחר-כך עזב אותי במקום נידח, וברח על גפשו ועל נפש מכוניתו. הוא התגייס לצבא כדי לשמור על מכוניתו שגויסה, ולא תיאר לעצמו כי יאלץ להישאר מגויס במשך חודשים. בדרך-כנו לדרום התלונן על שהוא מקבל רק את המשכורת הצבאית,

בתשלום מס). אנו נטפל, איפוא, ב-220 אלף האחרים. 220 אלף? לא-אירדוקא. ייתכן שמספרם הוא 250 אלף, וייתכן כי אינו אלא 200 אלף. נודק, איפוא, למען הזהירות, למיספר הקטן יותר.

מיספרם של המפרנסים בישראל, לפי תיקי מס־ההכנסה, הוא 1,070,000 בערך. מהם כ-830,000 שכירים (שלא כולם חייבים בתשלום מס, בגלל הכנסה נמוכה) ו-240,000 עצמאיים (שגם מהם כ-60,000 אינם משלמים מס). לפי תיקי הביטוח הלאומי, מיספר המפרנסים הוא 1,200,000 בערך, ונוסף להם מצויים 66,000 איש ש"אינם עובדים ואינם עובדים עצמאיים", כבר דיברנו עליהם, שגם ביניהם נמצאים מפרנסים לא-מעטים, המרוויחים סכומי-כסף נאים. אבל לא כל מפרנסי ישראל רשומים אפילו בתיקי הביטוח הלאומי. בין מארס 1970 למארס 1971 גדל מיספרם של